



Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel



Zástupce

Mgr. Lucie Růžičková
advokát
IČO 631 23 606
Jana Růžičky 1165/2a
148 00 Praha 4

Instituce

Nationale-Nederlanden Levensverzekering
Maatschappij N. V., se sídlem Weena 505,
Rotterdam, Nizozemské království, zapsané
v obchodním rejstříku Obchodní komory
vRotterdamu, datum zápisu 17. ledna 1863,
číslo zápisu 24042211,
jednající prostřednictvím
NN Životní pojišťovna N.V.,
pobočka pro Českou republiku
IČO 407 63 587
Nádražní 344/25
150 00 Praha 5

Zástupce

Mgr. Eva Nováková
advokát
IČO 866 42 413
Ovocný trh 573/12
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/877/2017 - 23

Praha 27. 3. 2019

Rozhodnutí o námítkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 16. 8. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci zaplacení částky ve výši 120.000 Kč s příslušenstvím jako bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy č. ■, o námítkách Navrhovatele ze dne 5. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/877/2017 - 19, proti nálezu finančního arbitra ze dne 20. 2. 2019, č. j. FA/SR/ZP/877/2017 - 18, takto:

Námítky navrhovatele, ■, zastoupeného na základě plné moci advokátkou Mgr. Lucií Růžičkovou, IČO 631 23 606, se sídlem Jana Růžičky 1165/2a, 148 00 Praha 4, doručené finančnímu arbitrovi dne 5. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/877/2017 - 19, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 20. 2. 2019, č. j. FA/SR/ZP/877/2017 - 18, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy odpovídajícího zaplacenému pojistnému a zákonného úroku z prodlení, protože má za to, že na straně pojistitele jednal subjekt bez způsobilosti k právním úkonům.

Finanční arbitr při rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 20. 2. 2019, č. j. FA/SR/ZP/877/2017 – 18 (dále jen „Nález“), vyšel ze shromážděných podkladů, především z toho, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako investiční životní pojištění Strategie (U150), s počátkem pojištění od 20. 8. 2007, pojistnou dobou 29 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s připojištěním



pro případ smrti úrazem a pro případ hospitalizace následkem úrazu a ročním pojistným ve výši 35.953 Kč (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení nezjistil, že by námitka Instituce o promlčení práva Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení nebyla důvodná a v této souvislosti musel finanční arbitr odmítnout i námitku Navrhovatele, že by Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy.

S ohledem na tyto skutečnosti finanční arbitr řízení v části týkající se připojištění podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi ve výroku I. zastavil a návrh Navrhovatele ve zbývajících částech podle § 15 odst. 1 téhož zákona ve výroku II. zamítl.

3. Námítky Navrhovatele proti Nálezu

Navrhovatel rozporuje závěry finančního arbitra a tvrdí, že finanční arbitr nesprávně rozhodl o promlčení nároku Navrhovatele, když se v části 5. 4 Nálezu nejdříve zabýval obecným během lhůt včetně citace právních norem a judikatury, aniž by se zabýval nárokem samotným, tj. zda nárok Navrhovatele existuje či nikoliv a zda je či není promlčen. Navrhovatel namítá, že „*finanční arbitr se v Nálezu dále nevypořádal s jedinou námitkou Navrhovatele, s jediným argumentem vztahujícím se k neplatnosti Pojistné smlouvy*“.

Navrhovatel s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. ÚS 2700/15 argumentuje, že finanční arbitr učinil své rozhodnutí nepřezkoumatelným, když se nevypořádal s námitkami Navrhovatele, a z důvodu nedostatečného odůvodnění výroku.

Navrhovatel tvrdí, že skutková zjištění, které uvedl finanční arbitr v Nálezu, zjevně neodpovídají rozhodnutí a jeho odůvodnění, a proto finanční arbitr nemohl posoudit míru intenzity konkrétních skutkových okolností a zda námitka promlčení vznesená Institucí je výkonem práva v rozporu s dobrými mravy či nikoli.

Navrhovatel argumentuje, že rozhodnutí finančního arbitra je podle § 77 odst. 2 správního řádu nicotné, neboť finanční arbitr se nezabýval existencí nároku, ale pouze konstatoval, že Navrhovatel uplatnil nárok po uplynutí promlčecí doby.

Navrhovatel s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 33 Odo 1136/2006, namítá, že finanční arbitr nezjistil, zda právo na vydání bezdůvodného obohacení Navrhovateli vzniklo, a proto není možné zjistit počátek běhu promlčecí lhůty.

Navrhovatel odmítá názor finančního arbitra, že není příslušný rozhodovat o části Pojistné smlouvy týkající se připojištění. Navrhovatel tvrdí, že předmětem Pojistné smlouvy je životní pojištění, které je specifikováno v návrhu na uzavření Pojistné smlouvy jako produkt spojující pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití a další připojištění. Podle Navrhovatele je životní pojištění vymezeno Pojistnou smlouvou jako komplexní produkt a není možné, aby finanční arbitr tento produkt rozdělával na jednotlivé části a posuzoval jen některé z nich, když v daném případě jsou navíc připojištění podle Navrhovatele závislá na základním pojištění.

Navrhovatel tvrdí, že výklad finančního arbitra o oddělitelnosti životního pojištění a jednotlivých připojištění je neudržitelný také s ohledem na případné vyslovení neplatnosti hlavního pojištění, k čemuž směřoval návrh na zahájení řízení. Podle Navrhovatele by v tomto případě zůstala výrokiem nedotčená nesamostatná část Pojistné smlouvy a Navrhovatel by se musel obrátit na obecný soud. Navrhovatel tvrdí, že soud, který by se zabýval případnou otázkou platnosti části Pojistné smlouvy týkající se připojištění, by musel znovu vyřešit jako předběžnou otázku platnost Pojistné smlouvy jako celku.



Navrhovatel namítá, že finanční arbitr musí posuzovat Pojistnou smlouvu jako jeden složený pojistný produkt, a proto se musí vypořádat s nárokem Navrhovatele celkově.

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr Nález změnil a zcela vyhověl podanému návrhu.

4. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu. Včasné podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález buď potvrdí, nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a n. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, § 82 a § 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné opakovat veškerou argumentaci tak, jak učinil v Nálezu, ani vyjadřovat se k těm námitkám Navrhovatele, které vznesl v řízení o Nálezu, resp. o námitkách, a nedoložil je jakoukoli novou argumentací nebo relevantními podklady (případně nevysvětlil, jak měly ovlivnit správnost a zákonnost napadeného Nálezu). Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto smyslu se vyjádřil též Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, kde judikoval, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

4.1 *Promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení*

Jak již finanční arbitr vysvětlil v Nálezu, v rozhodovací praxi obecných soudů se ustálil přístup, že z důvodu hospodárnosti řízení lze přednostně posoudit důvodnost vznesené námitky promlčení.

Navrhovatel v námitkách nerozporoval skutečnost, že promlčené právo nelze přiznat ani jej úspěšně vymoci, ani řádně neodůvodnil, v čem spatřuje nesprávnost samotného posouzení námitky promlčení finančním arbitrem.

Finanční arbitr v Nálezu dovedl, že právo na vydání bezdůvodného obohacení v podobě zaplaceného pojistného z titulu neplatnosti Pojistné smlouvy se promlčelo v objektivní tříleté promlčecí době (§ 107 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „starý občanský zákoník“), proto již neposuzoval běh subjektivní promlčecí doby, když vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby je takový, že skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí, i když ještě běží druhá promlčecí doba, viz např. již v Nálezu citované závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009.



Finanční arbitr opakovaně odkazuje, že postupoval zcela v souladu se závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006 (rovněž citovaného již v Nálezu), podle nichž „[o]dvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) postupoval správně, jestliže posuzoval nárok žalobců nejprve z pohledu jeho promlčení“ a současně rozhodnutí ze dne 29. 8. 2007, sp. zn. 26 Odo 683/2006, že „dovolá-li se dlužník odůvodněně námitky promlčení, soud žalobu zamítne, aniž by zkoumal, zda uplatňované právo věřitele vůbec existuje či nikoliv“.

Již Nejvyšší soud ČSSR, ve svém stanovisku ze dne 26. 4. 1983, sp. zn. Sc 2/83, zaujal právní názor za účelem sjednocení judikatury k otázce, zda je možné pro promlčení zamítnout žalobu, kterou byl uplatněn nárok na náhradu škody jen v případě prokázání škodné události a vzniku škody, anebo bez nutnosti takového dokazování. Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky zastával názor, že „v soudním řízení lze zamítnout žalobu z důvodu promlčení práva jen tehdy, jestliže tvrzené právo skutečně existuje, tj. tehdy, jestliže je jeho existence v soudním řízení spolehlivě prokázána. Do té doby není požadavek účastníka předmětem řízení, proti němuž může být uplatněna námitka promlčení, není právem (nárokem), které je možno zamítnout z důvodu promlčení“; Nejvyšší soud České socialistické republiky byl naopak toho názoru, „že zaměření řízení v některých případech náhrady škody pouze na otázku promlčení je plně v souladu s ustanovením § 6 o. s. ř., protože tím dochází k nejučelnějšímu zjišťování skutečného stavu pro rozhodnutí věci samé“. Nejvyšší soud ČSSR zaujal stanovisko k zajištění jednotného výkladu, ve kterém se přiklonil k druhému prezentovanému názoru: „Dovolává-li se účastník občanského soudního řízení promlčení, nemůže soud promlčené právo (nárok) přiznat; v takovém případě zamítne návrh na zahájení řízení. To platí u práva (nároku) na náhradu škody i v případech, v nichž není ještě prokázána odpovědnost za škodu nebo výše škody.“

Ačkoli se Nejvyšší soud ČSSR zabýval explicitně jen právem na náhradu škody, jsou závěry z citovaného stanoviska zobecnitelné i pro jiné nároky (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006).

Finanční arbitr posoudil uplatněné nároky Navrhovatele v souladu s právním řádem a konstantní judikaturou, při hodnocení předmětu sporu postupoval podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a podpůrně též podle § 50 odst. 1, § 50 odst. 4 a § 52 správního řádu, která vyžadují, aby finanční arbitr při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, volně hodnotil podklady a pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. Finanční arbitr pečlivě posoudil plynutí promlčecích lhůt a po zjištění, že Instituce vznesla námitku promlčení důvodně, finanční arbitr návrh Navrhovatele v celém rozsahu zamítl.

Finanční arbitr neshledává v námitkovém řízení důvody měnit své právní závěry učiněné a odůvodněné v Nálezu a nezbývá mu než opakovaně konstatovat, že pokud Navrhovatel zahájil řízení před finančním arbitrem až dne 16. 8. 2017, učinil tak po marném uplynutí objektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení z důvodu tvrzené neplatnosti Pojistné smlouvy, a to ve vztahu ke všem platbám pojistného.

Objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení z poslední platby pojistného v tomto případě marně uplynula nejpozději 3. 9. 2016 a uplatněný nárok na zaplacení částky ve výši 120.000 Kč s příslušenstvím tak finanční arbitr nemůže Navrhovateli z důvodu promlčení přiznat.

Finanční arbitr považuje výše uvedený postup za logický a hospodárný, když v posuzovaném případě mohl dojít buď k závěru, že Pojistná smlouva není neplatná, nebo k závěru, že neplatná je, avšak právo Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení se promlčelo (u obou variant by však návrh Navrhovatele musel zamítnout).



4.2 Soulad námítky promlčení s dobrými mravy

K námitce nepřezkoumatelnosti závěru finančního arbitra v otázce souladu námítky promlčení s dobrými mravy odkazuje finanční arbitr na závěry Nejvyššího správního soudu v rozhodnutí ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 9 Afs 42/2013, že „[p]ovinnost soudu řádně odůvodnit své rozhodnutí není nutno dle Ústavního soudu pojímat tak široce, že by bylo třeba vždy vyslovit podrobnou odpověď na každý argument účastníka řízení (srov. náleze ze dne 5. 1. 2005, sp. zn. IV. ÚS 201/04, publikovaný jako N 3/36 SbNU 19; náleze ze dne 30. 5. 2006, sp. zn. I. ÚS 116/05, publikovaný jako N 108/41 SbNU 349; či náleze ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 961/09, publikovaný jako N 207/54 SbNU 565)“.

Při hodnocení souladu námítky promlčení s dobrými mravy, tedy zda „uplatnění této námítky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na vydání bezdůvodného obohacení v důsledku uplynutí promlčecí doby bylo nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil“ (rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04), musí mít finanční arbitr na zřeteli i samotný účel institutu promlčení, kterým je snaha stimulovat subjekty k včasnému vykonání subjektivních občanských práv.

Finanční arbitr v Nálezu na základě shromážděných podkladů zjistil, že uplynutí promlčecí doby si Navrhovatel zavinil sám, když několik let disponoval znalostí o skutkových okolnostech relevantních pro uplatnění jeho práva u soudu. Navrhovatel nic nebránilo obrátit se se stížností na Instituci a podat žalobu k soudu. Za situace, kdy se Navrhovatel o uplynutí promlčecí doby sám přičinil, nemůže zánik nároku představovat pro Navrhovatele ani nepřiměřeně tvrdý postih ve srovnání s jím uplatňovaným právem, který by byl takové intenzity, aby odůvodnil extrémní zásah do principu právní jistoty v podobě nepřipuštění námítky promlčení.

Z tvrzení Navrhovatele ani z předložených důkazů finanční arbitr nezjistil, že by se od ukončení Pojistné smlouvy Navrhovatel dozvěděl o nových rozhodujících skutkových okolnostech, které by na běh promlčecí doby měly vliv.

Finanční arbitr ani po opakovaném posouzení jednotlivých Navrhovatelem tvrzených námitek neshledal důvod pro určení, že by Institucí vznesená námitka promlčení nároku na vrácení bezdůvodného obohacení měla být v rozporu s dobrými mravy. Podle názoru finančního arbitra tedy nejsou v tomto případě dány takové výjimečné okolnosti předpokládané soudní judikaturou, vznesení námítky promlčení není šikanózním výkonem práva ze strany Instituce a ani v této otázce tak není důvod jakkoli měnit závěry uvedené v Nálezu.

4.3 Částečné zastavení návrhu Navrhovatele

Pokud se jedná o námítky Navrhovatele, že finanční arbitr musí na Pojistnou smlouvu nahlížet jako na jeden složený produkt a rozhodnout o veškerých nárocích Navrhovatele z ní, finančnímu arbitrovi nezbyvá, než odkázat na § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi, podle něhož může rozhodovat pouze spory mezi spotřebitelem a „pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění“.

Ačkoli jsou pak jednotlivá připojištění Navrhovatele součástí Pojistné smlouvy jako celku, jsou viditelně sjednána odděleně od životního pojištění, o čemž svědčí nejen veškerá smluvní ujednání, ale právě i jejich označení jako „připojištění“. K tomu srov. například také závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4034/2010, podle nichž „[o]dvolací soud se správně vypořádal rovněž s dovolatelovou námitkou, že pojistná smlouva tvoří jeden celek, a proto nelze platně vypovědět dle § 800 odst. 4 obč. zák. (ve znění účinném v době uzavření pojistné smlouvy) pouze část pojištění, byť se jednalo



o úrazové připojištění. Tento názor dovolatele dovolací soud nesdílí, neboť nemá jakoukoli oporu ani v právním předpise, ani v předmětné pojistné smlouvě... Skutečnost, zda na různé typy pojištění s odlišně sjednanými pojistnými událostmi jsou uzavírány samostatné smlouvy, nebo zda jedna smlouva obsahuje několik typů pojištění, je z hlediska účinků právních úkonů smluvních stran (včetně účinků úkonů směřujících k zániku právního vztahu založeného smlouvou) nerozhodná“.

Ačkoli tedy finanční arbitr připouští, že současné znění zákona o finančním arbitrovi neumožňuje řešit efektivně a hospodárně všechny spory z pojistných smluv (včetně Pojistné smlouvy uzavřené mezi Navrhovatelem a Institucí), nemůže překročit svou zákonem limitovanou pravomoc, když takovým rozhodnutím by mj. způsobil i jeho nicotnost a stranám sporu by tak mohly vznikat další náklady. Požaduje-li proto Navrhovatel celkové posouzení jeho nároků z Pojistné smlouvy, měl by se obrátit na obecný soud.

5. K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr v řízení o námitkách proti Nálezů nezjistil, že by ve věci vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy odpovídajícího zaplacenému pojistnému a zákonného úroku z prodlení z Navrhovatelem tvrzeného důvodu absolutní neplatnosti rozhodl věcně nesprávně, a to z důvodů namítnutých Navrhovatelem, že by nesprávně posoudil svou příslušnost k rozhodnutí části sporu, ani že by Nález a řízení, které mu předcházelo, bylo v rozporu s právními předpisy.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“) rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 28egggh
Instituce – datová schránka zástupce vd8grny

